

ХРИСТИАНСКИ СВѢТЪ

МѢСЕЧНО РЕЛИГИОЗНО СПИСАНИЕ.

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ
София, ул. „Врабча“ № 2.

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ
За България 3 лв. Въ странство 4 лв. Всичко въ прѣдлата.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
1. А. В. Колѣцовъ. Последната борба	1	7. Основателъ на „Червения Кръстъ“	8
2. Н. Алексиевъ. Идеята за Бога	2	8. Orison S. Marden. Младежи въ чужди роли	9
3. Влиянието на небесните свѣтила	6	9. За дѣтските градини	13
4. Josiah Strong. Християнския социализъмъ или социално християнство	6	10. Вътрѣшенъ отдѣлъ	13
5. Св. Апостолъ Павелъ	7	11. Изъ далечните страни	14
6. Туй окачете въ рамка на стѣната, и пр	8	12. Обяви	16

Последната борба.

А. В. Колѣцовъ.

Надъ глава ми буря трѣска,
Въвъ небето гръмъ екна;
Отъ сждба умъ слабъ се стрѣска,
Въвъ душа ми студъ вникна.

Но не паднахъ отъ страдания,
Гордъ понесохъ този ударъ;
Пази оцъ в душа желаня,
В'тѣло — мощъ, в'сърдце си — жаръ.

Що е гибель! що спасене!
Що ще бжде — нѣмамъ страхъ!
Азъ на свято Провидѣне
Вечъ отдавна уповахъ!

Тази вѣра безъ съмнѣня
Цѣль животъ за менъ станъ!
Тя с'безкрайни е стремения,
Съсъ покой и тишина . . .

Не плаши ме съсъ бѣдата,
Не зови, сждбо, на бой:
Азъ готовъ съмъ, но в'борбата.
Краятъ нѣма да е твой!

Въвъ душа си сила крия,
Въвъ сърдце ми кръвъ кипи;
В'гробъ подъ кръста ще изгния,
А на кръстъ — любовь цѣфти.

София.

Прѣвелъ: В. П. В.

Идеята за Бога.

Н. Алексиевъ.

Има единъ исторически законъ, който съдържа слѣдната мисълъ: за да може една идея да пропикне и живѣе въ едно общество, трѣбва да бѣде откликъ на неговитѣ най-сѣществени вълнения и прѣко да засѣга злободневнитѣ въпроси и интереси, които то прѣживѣва въ дадена епоха. Въ противенъ случай тя се отдалечава отъ живота, отчуждава се отъ неговия кипекъ, добива видъ на нѣщо прѣживѣло, архаично и става прѣдметъ само на историка Или другояче казано: всѣко учение или учреждение, което е безсилно или прѣнебрѣгва да отговори на въпроситѣ и нуждитѣ, които историко-научния прогресъ, или социално-економическия животъ прѣдлагатъ, е осъдено на безвъзвратно загинаване. По силата на този законъ изчезнаха цѣли империи и култури, загинаха религиитѣ на античнитѣ народи, унищожиха се монархическитѣ системи въ Европа, сломи се религиозния и политически автократизмъ на папата и пр.

Тази неизбежна участъ нѣма да избѣгне и християнството, заявяватъ неговитѣ теоретически и практически противници, които не виждатъ въ него нищо друго освѣнъ единъ консервативенъ религиозенъ култъ, чиято историческа роль е изиграна и чийто погребаленъ химнъ естествознанието отдавна е запѣло. Споредъ тѣхъ християнството е безсилно вече да владѣе и задоволи интеллигентното общество, защото авторитета му е силно подкопанъ и скоро то трѣбва да отстъпи мѣстото си на нѣкоя по-свършенна и напредничава социална или философска доктрина.

Съ тази твърдѣ смѣла присѣда бихме се съгласили и ние, ако и християнството, като религиозно учение подведѣхме подъ сѣщия знаменателъ съ другитѣ исторически религии, които еволюционния прогресъ е погребалъ въ апалитѣ на миналото.

Цѣли деветнадесетъ столѣтия вече то триумфално е шествувало и давало тонъ на европейската цивилизация. Фактъ е обаче, който не трѣбва да се замѣлчава, че опозицията срѣщу него днесъ е много по-силна и по-опасна отколкото въ врѣмето на Нерона или Диоклитиана. По-опасна е, казвамъ, тя, защото борбата се води легално и много по-систематически: не съ мечове, пламъци и нѣквиция, а борба идейна, научна съ слово и перо. Двѣ сж, споредъ мене, главнитѣ задачи, които християнството, за да живѣе като обществена идейна сила, трѣбва да разрѣши. *Първо* то трѣбва да се защити и устои противъ атакитѣ на натурофилософията и естественитѣ науки и *второ* да стане отзвукъ на насѣщнитѣ нужди и вълнения на днешното общество. Последното ще стори като се при-

ближи непосредствено до живота и вложи християнски интересъ и смисълъ въ рѣшението на социалната проблема, която справедливо тормози умоветѣ на по-голѣмата частъ отъ интеллигенцията и групира цѣли армии подъ атеистическо знаме, революционно настроено противъ цѣлия сѣществующъ общественъ порядъкъ, включително и официалното християнство, което въ много случаи е било крѣпителъ на обскурантизма и сѣюзникъ на силнитѣ противъ слабитѣ.

Тази задача е отъ сѣществена важность, тя се диктува етѣ социалната еволюция и заслужава пълното внимание на всички християнски идеолози и проповѣдници.

Имамъ твърдо убѣждение, че християнството може да даде истинското и правилно рѣшение на тази проблема, защото ученията му не сж закони, а принципи, които могатъ да се приложатъ и удовлетворятъ и най-разнообразни лични и обществени нужди.

Обаче индеферентността и прѣзрѣнието на интеллигентната и полуинтеллигентната класа къмъ религията въобще се обуславя и отъ напредѣка на естествознанието, което твърдѣ дръзко подхвърли вѣрата въ свѣрхестественото на силна критика, която сполучи да всѣе значително скептицизмъ и даже пълна апатия къмъ всѣка религиозна дисциплина, на била тя и най-рационалната.

Моя опитъ тука ще бѣде да защита идеята за сѣществуването на Бога, противъ моднитѣ отрицателни нападения, които мнозина могатъ да ви издекламиратъ съ самодоволна увѣреностъ, която често избива въ груба и ципична нетолерантность. Идеята за Бога е силата на всѣка религия. Върху нея се базира и сѣществува и християнството. Въпросътъ е слѣдователно отъ капитална важность и не е никакъ извинително днесъ за единъ апологетъ на християнството да сѣди невѣжествено по него; защото нѣма по-голѣмо нещастие за истината отъ доказателствата на невѣжитѣ защитници. Ние може да не страдаме отъ съмнѣния въ Бога, но съвсѣмъ не е тъй въ живота въобще. На всѣка крачка се срѣщатъ явни или прикрити носители и поклонници на безвѣрие и атеизмъ. Въ много случаи тѣ сж пълни съ неспдѣкванъ безбоженъ материалъ въ мозѣцитѣ си и съ изкусно дилетанство могатъ да наредатъ на опонента си цѣла върволица отъ нѣкакви научни аргументи противъ сѣществуването на Бога. Въ една по-толерантна форма сѣщото владѣе и въ много отъ виспитѣ научни кръгове.

Азъ не се самооблѣчавамъ и ангажирамъ да наведе аргументи и заключения, съ които да до-

кажа, че Богъ съществува; по-скоро ще се опитамъ да оправдая и защита разумността и основателността на нашата вѣра въ неговото съществуване. Защото туй нѣщо Богъ не е достъпно за нашето непосредствено познание. Азъ не мога да намѣря въ строгата смисълъ на думата такъво същество нито въ природата, нито въ чокѣка; нито на небето, нито на земята. Той не се открива нито въ микроскопа на естественика, нито въ телескопа на астронома, нито въ опруветката на химика. Научно емпирически Богъ е недостъпенъ.

Ние не можемъ тоже и съ разума си да го обгърнемъ. Опитайте се да сторите това и вие ще се убѣдите. Самото понятие Богъ е трансцендентално и безконечно и не може да се побере въ конечното въображение на смъртния. Въ туй сж съгласни всички философи. Най-дълбокия и проникателенъ разумъ е безсиленъ прѣдъ загатката на битието. И колкото и силна да бѣде жаждата на мислителя да проникне задъ завѣсата на тази митова гатанка, неговото умозрѣние отпаднало отпуская крилѣ и признава своето безсиліе прѣдъ вѣчното и безконечното. „Насмалко сърдцето ми ще изгори“, казва Гетевия Фаустъ, при мисълта, че ние нищо не можемъ да узнаемъ положително. И наистина, изглежда, че въпрѣки нашитѣ колосални успѣхи въ областта на науката и философията, сжщността на битието си остава енигма за човѣшкия умъ. Задъ всичко постигнато, стои тайнственостъ, вѣчностъ и безконечностъ, прѣдъ които човѣкъ е просто безсиленъ. Единъ прѣкрасенъ анегдотъ за Блажения Августинъ чудесно илюстрира тази истина. Погълнатъ изцѣло отъ неразрѣшимитѣ въпроси на откровението, той се разхождалъ по-край морето. Едно момченце, което си играело съ песъка до брѣга, му привлѣкло вниманието. Св. Августинъ се приближилъ и видѣлъ, че то копае ямички въ песъка. Като го попиталъ какво прави тамъ, то отговорило, „че иска да вкара морето въ тази ямичка. Че какво друго гоня и азъ, казалъ Августинъ, ако не сжщото както и това дѣте, когато се опитвамъ да изчерпя съ мой умъ морето на божията безконечностъ и да го събера въ тѣснитѣ прѣдѣли на моя духъ?“ Тази ограниченостъ на нашитѣ познания прави човѣшкия разумъ по-скромненъ и Паскалъ е правъ, когато казва, че послѣдната стѣпка на най-великия разумъ е да признае, че всичко не може да узнае. Даже ако бѣдащата човѣшка еволюция роди фантастичния свѣрхчовѣкъ на Ничше съ баснословни способности на духа, пакъ тайната на космическата загатка нѣма да бѣде изчерпана, а вѣчно ще стои като свинкъ надъ човѣшкия умъ.

И не само пълното познание на Бога е недостъпно за нашата мислителна способностъ. Ние не можемъ да имаме абсолютно познание даже и за видимия, чувствения свѣтъ. Обективно узнаване сжщ-

ността на природата намъ е недостъпно. Азъ визирамъ прѣдъ себе си единъ прѣдметъ, единъ столъ напр. Моитѣ сѣтива възприематъ неговитѣ атрибути като голѣмина, форма, пространствена позиция, цвѣтъ, меризма, вкусъ и пр. Всичкитѣ тѣ заедно даватъ въ ума, единъ синтетиченъ образъ, една проекция на стола въ моето съзнание, но сжщността на прѣдмета менъ е недостъпна. Ако другъ застане на моето мѣсто и визира сжщия столъ и той ще добие извѣстно впечатление, което тоже е само проекция въ неговия умъ. Моята добита прѣдстава за прѣдмета не е сжщата съ неговата, защото той е субектъ различенъ отъ мене. Нито азъ мога да претендирамъ за обективно познание сжщността на стола, нито той. Отъ друга страна признацитѣ като цвѣтъ, звукъ и меризма сж чисто субективни качества. Тѣ не съществуватъ вънъ отъ нашето съзнание. Въ природата нѣма ни цвѣтъ ни звукъ, има само всевъзможни вибрации на етера и трептения на въздуха. Ние можемъ да уловимъ съ нашето око и ухо само тѣзи, които даватъ цвѣтъ и звукъ; но ако бѣхме лишени отъ зрѣние, туй нѣщо цвѣтъ нѣмаше да съществува, защото трептението става цвѣтъ само въ съзнанието на субекта. Ако пакъ напротивъ ние бѣхме надарени съ повече сѣтива щѣхме да откриемъ вѣроятно въ прѣдметитѣ още признаци, които сега сж ни неизвѣстни. Накжсо казано, абсолютно познание на дѣйствителността ние нѣмаме, защото обектътъ се мѣни заедно съ субекта. Можемъ ли тогазъ съ пълна справедливостъ да кажемъ, че Богъ не съществува, защото сжщността на природата го отказва? Или защото е недостъпенъ за да го обемемъ и подведемъ подъ нѣкоя научна или философска формула? Можемъ ли да кажемъ, че материята или природата въобще изключавая идеята за Бога? Даже ако познавахме нейната обективна сжщностъ, пакъ щѣше да бѣде рискована и ненаучна смѣлостъ да твърдимъ туй; колко повече не можемъ стори това днесъ, когато дѣйствителността става неуловима и избѣгва, като химера, когато се опитаме да проникнемъ въ сжщността ѳ.

Но, съ дързостъ ще възрази нѣкой, наистина ние не познаваме всичко, но това, което познаваме е достатъчно да изхвърли Бога отъ вселената. Свойствата и атрибутитѣ на материята, които естествознанието систематически е подвело подъ формулирани закони, сж достатъчни да ни убѣдятъ, че материята е вѣчна, самостоятелна и независима отъ каква да е творческа или управляюща сила втнъ отъ нея. Тя е неунищожима, слѣдователно — вѣчна, способна е да се самоопрѣдѣля, да се движи, да твори и пр. Тука ние навлизаме въ най-силния може би аргументъ на космическия материализмъ, затова заслужава нашето пълно внимание. (Между скоби казано материализмътъ за сега е изгубилъ своето обаяние въ висшитѣ научни кръгове. Въмѣсто

него се явява идеалистическия мопизъмъ, който макаръ и по-духовитъ отъ своя праотець, материализма, не е много симпатиченъ съ своя Богъ, когото вкарва въ елементитъ на материята, като отпима силата му като независима творческа личностъ). Прѣди да пристѣпя обаче къмъ разгледването на това твърдѣ сериозно възражение, позволете ми да направя една необходима прѣдпоставка.

Ако нѣкой заблуденъ пѣтникъ попадне въ една пустиня или дива гора и между непокатнатата природа намѣри една искусствена вѣщъ, едно шише съ мастило папримѣръ, какво ще бѣде неговото непосредствено заключение. Разбира се той веднага ще си каже тукъ е имало човѣкъ. Нека цѣлата гора съ своята пустота не му прѣдложи нищо друго за увѣрerie въ това, той пакъ ще бѣде твърдо убѣденъ, че тамъ е имало човѣкъ. Едното доказателство за него ще е достатъчно, понеже останалата природа наоколо *не опровергава това*.

Е добръ, ако ние намѣримъ едно само явление въ свѣта, което изисква Творецъ, достатъчно е да ни убѣди, че има такъвъ, — и въ случай даже че останалитѣ явления повидимому и да могатъ се обясни безъ него.

Сега нека се върнемъ и разгледаме възможно ли е материята да съществува и се развива самостоятелно, независимо отъ една творческа сила. Материята, казахъ, намъ е недостъпна въ своята обективна сжщностъ, и ако има нѣщо съ което тя е позната намъ, това сж нейнитѣ основи и неизмѣнни свойства като форма, протежностъ, пространствена и врѣмenna позиция, инерция и пр. Дали тя е вѣчна или създадена, абсолютна или релативна, ние трѣбае слѣдователно да заключаваме отъ нейнитѣ свойства. Да се спремъ на едно отъ тѣхъ, именно *инерцията*. Инерцията е първия законъ на движението формулиранъ отъ Нютона въ неговото безсмъртно съчинение „Principia mathematica philosophiae naturalis“. Този законъ гласи, че материята е инертна, т. е. тя постои въ това положение, въ което е оставена безъ да е въ сила да го измѣни: ако се движи, не може да се спре; ако ли е пакъ въ покой не може да си прѣдаде движение безъ външна намѣса. Тя е инертна, т. е. еднакво наклонна или еднакво индеферентна и къмъ покоя и къмъ движението. Нито едното не ѝ е по-свойствено отъ другото. Покоя ѝ е абсолютно толкозъ присжщъ, колкото и движението. Но тя се движи, това е фактъ. И защо? Защо е прѣдпочела движението, а не покоя, щомъ като къмъ движението нѣма ни пай-голѣма наклонностъ, отколкото къмъ покоя? Ако допустимъ, че е имало моментъ, когато материята е имала други свойства, това е безмислица, защото свойствата ѝ сж всеобщи и неизмѣнни. Какъ слѣдователно тя си е присвоила такъво чудесно и неизмѣнно движение, въ което я намираме? — защото отъ самосебе си

не може да стори това; иначе ние съ право ще я обвинимъ, че тя е повече склонна къмъ движението. А фактътъ е, че тя е инертна. Ако допустимъ, както нѣкои се изкушаватъ въ това, че движението ѝ е по-присжщо отъ покоя, ние противорѣчимъ на първото си положение. Трѣба слѣдователно нѣкой външна причина да се е намѣсила и е съобщила движението ѝ. Единъ простъ примѣръ ще ни обясни това. Ако двѣ равни сили теглятъ единъ прѣдметъ въ двѣ диаметрално противоположни страни, той нѣма да отиде нито къмъ едната, нито къмъ другата страна. И за да отиде къмъ едната, а не къмъ другата, трѣба нѣкой външна сила да ѝ помогне.

Но, възражаватъ, едно тѣло може да съобщи своята привлѣкателна или отгласкателна сила на друго, другото на трето, третото на четвърто и т. н. Но съ туй спасително „т. н.“ ние не се задоволяваме, защото най-послѣ трѣба да дойдемъ до край на тази верига отъ движения и ще поставимъ пакъ въпроса и по силата на закона за причинността ще ни се наложи необходимостта отъ една причина вънъ отъ материята, която е дала тласъка на това движение. Иначе цѣлата тази серия отъ движения ще остане безъ причина, нѣщо което е въ разрѣзъ съ най-елементарнитѣ логически закони.

Но изхождайки отъ принципа за инертността, ние можемъ да отидемъ по-нататкъ и да стговоримъ на въпроса може ли материята отъ самосебе си да опрѣдѣли своето съществуване безъ да се нуждае отъ силъ вънъ отъ нея. Или по-ясно може ли да съществува свѣтътъ безъ Творецъ? Въ пространството ние намираме, че материята съществува. Да допустимъ за минутка, че безъ външна причина. Очевидно е, че ние трѣба да я намѣримъ или въ покой, или въ движение. Но нито едното, нито другото отъ тѣзи положения тя не може да вземе самостоятелно, защото е инертна, безразлична и къмъ първото и къмъ второто, т. е. нито въ движение може да иде, защото ще я обвинимъ въ повече склонностъ къмъ него, нито пакъ въ покой може да се яви, защото той не ѝ е по-присжщъ отъ първото. Трѣба слѣдователно безъ външна намѣса тя да изяви своето съществуване въ състояние срѣдно между покой и движение. Такъво състояние обаче не съществува. Отъ това, строго казано, слѣдва, че материята е безпомощна да опрѣдѣли своето състояние, което ѝ е *необходимо* за да съществува. Тя се явява нѣщо релативно, несамостоятелно, което не може да се яви въ съществуване безъ една независима и лежаща вънъ отъ нея сила, която опрѣдѣля нейното състояние и ѝ дава възможностъ да съществува. А тази нематериална, абсолютна и независима сила философитѣ именуватъ *causus primos*, а ние наричаме Богъ. Само този, който едностранчиво и прѣдвзето

третира този въпросъ, може да избѣгне това строго логическо заключение на професора Jean Paul, основано на каузалния законъ въ метафизиката.

За да подкрѣпи тезата си противъ механическото обяснение на всичко отъ материалистическата философия, ще наведе и вторъ единъ вамъ познатъ аргументъ, който науката ни прѣдлага. Той изхожда отъ слѣдния законъ: всѣко слѣдствие е еквивалентно на своята причина и резултатътъ не може да притежава нищо, което причината му прѣдварително не е съдържала. Въ наша услуга ние можемъ да го приложимъ тъй: имаме прѣдъ себе си два фактора: мъртва материя и живъ организмъ. По силата на казания законъ мъртвата материя не може да е причина на живота въ организма, защото сама тя не съдържа елементи на животъ. Харвей е изразилъ тази истина въ слѣдната формула: „всичко живуще произхожда отъ зародишъ“. Това се потвърждава отъ послѣднитѣ изводи на научнитѣ опити, които турнаха край на шумната теория за самопроизволното зараждане. Още римския философъ Лукреций твърдѣлъ, че земята безъ никакви зародиши при благоприятни условия произвежда организми. Това научно суетвѣрие се развило особно въ XVII вѣкъ. Хелмхолцъ спокойно описва какъ могатъ да се фабрикуватъ отъ безжизненото вещество охлюви, мишки, жаби и пр. Това било веднажъ опровергано отъ биологитѣ, но въ 19-то столѣтие отново се явява на сцената и научнитѣ мже почвали да се самооблащаватъ че въ своитѣ химически оприветки ще почнатъ да създаватъ живи същества и може би единъ день ще бждатъ щастливи въ лабораторията имъ да се яви и човѣкъ! Безграничната вѣра въ науката често пѣти довежда до абсурдъ. Трѣбваше да дойде Пастъръ за да разсѣе тази фантастична безсмислица, като съ редъ опити прѣдъ една научна комисия доказалъ тѣхната нелѣпостъ. Пастъръ имъ посочилъ, че опититѣ имъ сж открити и достъпни на въздуха, който е пѣленъ съ зародиши на организми, които веднажъ попаднали на благоприятна почва въ оприветката, развиватъ се и проявяватъ своя специфиченъ животъ.

Отъ дѣ тогазъ се взе живота, питае ние? Въображаемото оръжие на защитницитѣ на самозараждането се обръща тѣкмо противъ тѣхъ. Отъ това безисходно положение тѣ се мѣчатъ чрѣзъ мъгляви хипотези и научно дилетанство да се избавятъ; но ние съ пѣлно право можемъ да кажемъ подкрѣпени отъ науката, че само живъ дѣятелъ може да бжде източника на първоначалния животъ. А той като не лежи въ мъртвата материя, трѣбва да изхожда отъ Този, който дава дихание на всѣка тваръ“.

Друго едно доказателство, което можемъ да наведемъ въ защита на идеята за Бога е цѣлестобразността въ природата. Истината има научни мже, които се стараятъ да откажатъ всѣкаква промисълъ и цѣлестобразностъ въ природата. Тѣ я намиратъ несвършена и много недостатъчна. Отказватъ и всѣка разумна хармоничностъ и я подчиняватъ на случая и на слѣподѣйствующи сили.

Нѣма да се спирамъ подробно на това, но и тукъ ще забѣлѣжа, че туй е едно становище по презумция, което е твърдъ слабо да ни убѣди въ своитѣ заключения. Дарвиновата теория съ своя принципъ: „борба за самосъхранение“ като че ли даде силно оръжие на отрицателната страна; но едно правилно разбиране на тази теория не само че не изключва цѣлестобразността, но даже силно иде да я подкрѣпи съ своята законообразностъ и цѣлестремителностъ. *Еволюцията не изключва разумната промисълъ, а по сжщество я изисква.* Справедливо забѣлѣзва Люгардъ, че само дѣйствующи сили, никога не могатъ да произведатъ единъ нравственъ порядкъ и такъва чудна хармония, които владѣе въ естеството. Извѣстно е тоже и спелучливото сравнение на Цицерона, който казва: „ако тоя прѣкрасенъ свѣтъ съ всичкото свое богато разнообразие е произлѣзалъ отъ случайното съединение на разни тѣла безъ всѣко участие на единъ божественъ разумъ, то защо да не произлѣзатъ и поетически стихове отъ случайното съединение на буквитѣ или художествени здания отъ случайното съединение на атомитѣ?“ Когато съзерцаваме природата съ нейната сложностъ и разнообразие, непогрѣшима послѣдователностъ и хармония, ние не можемъ освѣнъ дълбоко да благоговѣемъ и усилимъ нашето справедливо заключение, че то е дѣло на една мъдра и всемогуща дѣспница. Това доказателство е най старо, но е силно, непосредствено и най-ясно отъ всички. То съживява нашата вѣра, облагородява чувствата и възвишава душата ни. Отъ него сж били вдъхновявани най-великитѣ творци въ науката и искуството.

Нютонъ, този повѣренникъ на природнитѣ тайни, съ всичкото величие и дълбочина на своя гений, почтително благоговѣлъ прѣдъ Създателя на вселената и не изговарялъ името му безъ да си сваля шапката съ страхопочитание. А Давидъ възхитенъ отъ величествения порядкъ въ вселената пѣе въ своя 19. псаломъ: „Небесата разказватъ славата Божия и твърдѣта открива дѣлото на рѣцѣтъ му. День на день казва слово и нощъ на нощъ изявява знание. Безъ говорене и безъ думи, безъ да се чуе гласътъ имъ по всичката земя се разнесе вѣстѣта имъ и до крайщата на вселената свидѣтелството имъ“.

(Слѣдва).

Влиянието на небесните свѣтила.

Нищо не настройва човѣка по-религиозно, отъ наблюдаването на небесните свѣтила и съзерцанието на надвѣздния мѣръ. Ето защо почти всички астрономи сж били хора вѣрующи. Ето що пише, въ заключение на единъ свой наученъ трудъ, единъ отъ най-великитѣ астрономи, Кеплеръ:

„Прѣди да напусна тая маса, върху която съмъ извършилъ, почти всичкитѣ си изслѣдвания, остава ми само да повдигна очи къмъ небето и като простра рѣцѣ, да поблагодаря Твореца на Вселенната за неговата милостъ къмъ мене.

„Велики Боже! Ти разпространявашъ свѣтлината си върху земята, и като ни повдигашъ, къмъ истината на Твоята благодѣлностъ, приготвявашъ ни мѣсто въ лжчитѣ на Твоята свѣтлина... Благодаря ти за

всичкитѣ радости, които съмъ изпитвалъ въ съзерцаване твоитѣ дѣла.

„Его азъ свършвамъ тая книга, която съдържа резултата на всичкитѣ ми трудове. Азъ вложихъ въ нея всичкитѣ способности, съ които си ме надарилъ. Азъ явихъ на хората за величието на Твоитѣ дѣла. Азъ имъ дадохъ всичкитѣ обяснения, съ които мой ограниченъ умъ ми е позволилъ да схвана безконечното. Азъ употребихъ всички усилия да се добера до истината; но ако азъ — ничтожни червей, роденъ и отрасалъ въ грѣха — съмъ казалъ нѣщо недостойно за Тебе, тогава, О Боже, научи ме какъ да поправа грѣшката си. Азъ Те моля да не ме допуснешъ до самооболщение съ тоя трудъ, който посвѣщавамъ на Твоята Божествена слава. Боже приими ме въ лоното на Твоята благодѣлностъ и подари ми тая милостъ: — трудътъ ми да не послужи никога за зло, но само за прославяне Твоего Имен и за спасение на безсмъртни души“.

Християнски социализмъ или социално християнство?

Josiah strong.

Истински пророкъ е този, който може за свърѣменото си поколѣние да направи Бога дѣствителенъ и сжщественъ; който приспособява вѣчната истина къмъ промѣнливитѣ нужди на своето прѣме и по такъвъ начинъ внася животъ въ религията и религиознитѣ учрѣждения. Много свърѣмени мислители поддържатъ, че днесъ висшата нужда на църквата е отъ такъво съживяване. Нѣма нужда отъ факти, за да се докаже, че тя е изгубила значително отъ влиянието си надъ множеството. Това се е посочвало не веднажъ и отъ приятелска и отъ враждебна критика отъ тридесетъ години насамъ.

Протестанскитѣ църкви въ протестанскитѣ страни много по-здраво държатъ народа, отколкото римокатолическата църква въ католическитѣ страни. Но придобивкитѣ на нашитѣ църкви*) малко доказватъ настоящата имъ живостъ. Когато апаратътъ на нѣкой грамаденъ корабъ въ пълнен ходъ спре, обширната водна маса само отъ дадения тласкъ ще се движи за цѣли километри, като постепенно намалява бързината си, докато най-послѣ достигне до пълнен покой. Прѣзъ първата половина на деветнадесетия вѣкъ нашитѣ църкви бързо спечелиха на число, но една провѣрка на статистикитѣ за растежа отъ 1850 год. насамъ показва, че прѣзъ послѣдната половина бързината на растежа постепенно спада и отъ 1890 до 1900 това увеличение било само една шестнадесета по процентъ отъ прираста на съответственото десетилѣтие отъ първата половина. Нужно е да се видятъ резултатитѣ и отъ новитѣ изчисления прѣди да може да се рѣши съ сигурностъ дали прѣзъ послѣднитѣ десетъ години църквитѣ не сж дошли до пълненъ застой, по отношение на численостъ. Отъ постепенно отслабващия прогресъ на църквитѣ прѣзъ послѣднитѣ петдесетъ — шейсетъ години изглежда като че ли настоящитѣ придобивки сж само, или главно, резултатъ на прѣдишенъ тласкъ.

Християнитѣ, които „схващатъ особеноститѣ на врѣмето“, — които сж изпълнени съ социаленъ духъ и виждатъ, че индивидуалното разбиране на християнството принадлежи на мъртвото минало, се стремятъ да съживятъ църквата. Значително число, между тѣхъ и нѣкои пастири, се стараятъ да постигнатъ това чрѣзъ възприе-

мане на християнски социализмъ. Други пъкъ, много повече отъ първитѣ, се стремятъ да постигнатъ сжщата цѣль чрѣзъ проповѣждане социално християнство, Кои прочее ще се окажатъ истински пророци на свърѣменото поколѣние:

1) Така — наречения „Християнски социализмъ“ се яви около половината на деветнадесетия вѣкъ начело съ Морисъ, Кингзлей, Томасъ Хюзъ и др.

Тѣхнитѣ главни положения сж: (1) „че християнството трѣбва направо да се приложи къмъ обикновенитѣ ежедневни интереси на живота, и, че свърѣмената система на конкуренция трѣбва да отстъпи мѣсто на кооперативнитѣ съдружения и въ производството и въ разпрѣдѣлението, дѣто всички ще могатъ да работятъ като братя; (2) че една каква и да е външна промѣна на работническия животъ, каквато цѣлятъ повечето социалистически схващания, нѣма да бжде достатъчна да рѣши работничкия въпросъ, но че е необходима една вътрѣшна промѣна извършена чрѣзъ възпитание и въздигане на характера особно чрѣзъ християнството; и (3) че помощъ отъ държавата трѣбва да се изиска само за прѣмахване всѣко враждебно законодателство.

Това е добро християнство, но не и добъръ социализмъ. По това врѣме новитѣ социални проблеми, създадени отъ индустриалната революция, почнаха да привличатъ сериозно внимание и всѣки, заинтересуванъ щогодѣ отъ социална реформа, придоби името социалистъ. Значението на думата бѣше неопрѣдѣлено, защото самата мисль по тѣзи социални линии бѣше неясна. Но когато Карлъ Марксъ и Фридрихъ Енгелсъ поставиха социализма на така-наречената научна основа, значението на думата стана много по-опрѣдѣлено. Има разни групи социалисти, но далечъ най-важнитѣ сж „редовнитѣ социалисти“. Тѣ искатъ колектива или държавна собственостъ на всички орждия на производството и разпрѣдѣлението и това е тѣхна основна доктрина. Настоящата социалистическа платформа въ Съединенитѣ Щати, възприета въ 1908 г., гласи: „социалистическата партия е по начало економическа и политическо движение. Тя не се мѣси въ дѣлата на религиозното вѣрване“.

Третия принципъ на Морисъ и неговитѣ съмишленници ги поставя въ прѣкъ разрѣзъ съ основнитѣ начала на държавния социализмъ. Въ сжщностъ тѣ не сж „христи-

*) Авторътъ е протестантинъ, затова, когато казва, „нашитѣ църкви“, казва протестантскитѣ църкви, б. п.

ански социалисти“, а социални християни. Наименованието обаче се запазва и това допринася не малко за неясността, която слѣдва отъ думата социалистъ. Мнозина се наричатъ днесъ „християнски социалисти, безъ да възприематъ основната догма на социализма. Единъ бѣлжигъ директоръ на едно отъ нашитѣ педагогически заведения въ единъ скорошенъ разговоръ съ писателя на тѣзи редове се нарече „християнски социалистъ“, а малко слѣдъ това заяви, че колективното притежание на орждията на производството и разпрѣдѣлението не било практично. Този господинъ има социаленъ духъ въ голѣмъ размѣръ, но той не е социалистъ.

Ние познаваме хора едновременно християни и социалисти и тѣ сж между най-прѣвзходнитѣ характери, които сме срѣщали. Ако цѣлиятъ свѣтъ бѣше като тѣхъ, небеснитѣ ангели биха се чувствували тука напълно като у дома си, защото земята би била изпълнена съ тържеството на любовта. Обаче не възприемането на економическа или политическа теория изпълня тѣзи хора съ духътъ на любовта, и християнската опитност. Ние познаваме и други християни, които не сж социалисти, съ сщия духъ, но не знаемъ социалисти характерни съ този духъ, освѣнъ тѣзи, които сж християни.

Ние можемъ да християнизирате социалиститѣ, но социализма можемъ да християнизирате толкозъ, колкото можемъ да сторимъ това съ коя да е друга економическа или политическа теория, като напимѣръ една протекционна тарифа, простото таксуване или пъкъ теорията за пропорционалното прѣдставителство.

Ако социалното разбиране на християнството се бѣше явило прѣди двѣ генерации, изражението „християнски социализмъ“ никога не би било изковано; Морисъ, Кингзлей и тѣхнитѣ другари биха знаели, че проповѣдватъ не социализмъ, а чистото и просто християнство на Христа.

Несебелюбията общественъ духъ и социалната пламенност на тѣх-нареченитѣ „християнски социалисти“ се дължатъ не на нѣкаква економическа или политическа теория, а на факта, че тѣ сж изпълнени съ социалния духъ на християнството—на факта, че тѣ сж ученици не на Карлъ Маркса, а на Исуса Христа. Защо пъкъ да не отдадатъ правото на Учителя си?

Царството Божие пълни тѣхнитѣ мечти и въодушевява тѣхната ревностъ и него тѣ трѣбва да проповѣдватъ, а не економическа или политическа теория. Съ подобна теория амвонътъ нѣма работа. Той трѣбва да върши всичко съ благовѣстието на Божието царство, едничкото благовѣстие, което Христосъ е проповѣдвалъ и едничката блага вѣстъ, за която той заповѣда на ученицитѣ си да идатъ по цѣлия свѣтъ и да я проповѣдватъ.

Социалистическия режимъ може да се опита и да не се опита. Ако се опита, може да успѣе или не. Писателятъ вѣрва, че ще пропадне, защото никаква економическа или политическа промѣна не е въ състояние да изпълни себелюбивитѣ сърдца съ любовъ; и обществото както индивида никога не може да се спаси, до като не се е избавило отъ себелюбието. Но всѣки социаленъ християнинъ е увѣренъ, че Божието царство настѣпва и ще изпълни земята, и тази вѣра се основава на „Така казва Богъ“, а не на „Така казва Карлъ Марксъ“.

Всѣка сила за съживяване църквата, която може да се прояви отъ проповѣдта на „християнския социалистъ“ трѣбва да се отдаде на социалния му духъ, който е прѣимуществено християнски, а не на социалистическия му елементъ, който е прѣди всичко економически и политически.

2. Че на социалнитѣ учения на Исуса може да се разчита, че ще дадатъ тласкъ на църквата се вижда при изучаването великитѣ исторически възраждания на религията*). Всѣко отъ тѣзи знаменити религиозни събуждания е дошло въ свръзка съ проповѣждането на нѣкоя прѣнебрѣгната духовна истина, която точно отговаряла на особенитѣ нужди на врѣмето.

Великото движение въ шестнадесетия вѣкъ подъ името Германската Реформация, Пуританското движение въ седемнадесетия вѣкъ, онава около Веслей и Хуайт филдъ въ осемнадесетия, бѣлжигитото събуждание отъ проповѣдта на Фини и други въ първата половина на деветнадесетия и най послѣ това подъ ръководството на Муди въ послѣдната половина: всички типично се различаватъ значително, както врѣмената и тѣхнитѣ специфични нужди се различаватъ, но всички напълно се съгласняватъ съ казания законъ за духовнитѣ възраждания.

Нито единъ отъ тѣзи велики лидери не е повтарялъ проповѣдта на прѣдшественитѣ си. Всички сж проповѣждали великитѣ принципи на християнската истина, но всѣки е полагалъ особна тежестъ на нѣкое забравено духовно учение, което точно е отговаряло на особенитѣ нужди на врѣмето си.

Особната нужда на нашето врѣме е да се рѣшатъ великитѣ социални проблеми, създадени отъ модерната цивилизация. Социалнитѣ учения на Исуса сж били забравени за вѣкове. Тѣ именно отговарятъ точно на днешнитѣ нужди и когато всеобщо проникнатъ въ съзнанието на църквата, не като прѣкрасни сантименти, отъ които да се възхищава, а като повѣлнителни заповѣди, на които да се покорява, — тогазъ църквата ще се съживи и ще се види, че Евангелието не е сила отъ Бога за спасение

*) Виждъ „The Next Great Awakening“ отъ сщия авторъ.

Св. Апостолъ Павелъ.

само на индивида, но и Божия мъдростъ за рѣшаване великитѣ социални въпроси.

Прѣв. Н. А-евъ.

Туй окачете въ рамна на стѣната,
Дома си, прѣдъ очитѣ на дѣцата:

Пиянството е грѣхъ, порокъ проклѣтъ.
Отъ кой позорно страда глупавъ свѣтъ.

* * *

Човѣкъ който страни отровното пиянство,
Избѣгва много болести и окаянство.

* * *

Пиянството, помни, отъ пиене начина,
И то единствено е негова причина.

* * *

Страни, тогазъ, попиването обичайно,
Било редовно, празнично или случайно.

* * *

Ти сигурно не ще бѣдешъ пиянъ,
Ако не вкусишъ първия стаканъ.

Красно село, при София.

С. К. В.

Основателятъ на „Червения Кръстъ“.

„Господинътъ въ бѣло“ се поминалъ. — Той бѣше Жанъ Анри Дюнанъ, основателятъ на „Червения Кръстъ“. — Международенъ благодѣтель.

Едно старче, побѣляло отъ снѣговетѣ на 82 зими, и който за четири и повече години бѣ търпѣливо очаквалъ смъртта, умрѣлъ въ селото Хайдънъ, близо до Женева, Швейцария, въ послѣдния день на октомври. Много години прѣди да умре свѣтътъ го бѣше почти забравилъ, а пъкъ той бѣше единъ отъ най-великитѣ му и благородни синове.

Жанъ Анри Дюнанъ се родилъ въ Женева, Швейцария, на 8 май 1828 отъ швейцаро-френски родители. Майка му, М. Анна Антоанетъ Коладонъ, произхождала отъ сѣмейство, което се е отличавало даже прѣди Реформацията и което е било облагородено прѣди много поколѣния. Отъ къмъ бащината си страна той произхождалъ отъ едно аристократическо сѣмейство което е имало между своитѣ членове нѣкои отъ водилитѣ сѣдни на Швейцарския народъ. Самъ бащата билъ членъ на Женевския Свѣтъ до политическата размирица въ 1842.

Отъ най-ранното си мѣжество Жанъ Ханри Дюнанъ даде доказателство на една любовъ за дѣла на милостъ и благодѣяние. Той направи каузата на бѣднитѣ своя кауза; той бѣше горещъ защитникъ на мира, и той се чувствуваше всѣкога най-щастливия когато дойде на помощъ на нѣкой онужденъ случай. Три жени, прѣзъ добритѣ си примѣри, сж повлияли цѣлия му животъ до голѣма степенъ, именно: Ф.оренсъ Найтингейлъ, Елисавета Фрай, и Харнетъ Бичаръ Стоу. Тѣхнитѣ опитности той се стараеше да направи свои и тѣхнитѣ идеали бѣха негови идеали.

Прѣзъ врѣме на Италиянската война въ 1859, младиятъ Дюнанъ пѣтувалъ прѣзъ Италия. Слѣдъ битката при Солферино, той посѣтилъ полето, и като гледалъ ужаснитѣ страдания на раненитѣ войници лежащи на около неподредени, той, съ помощта на нѣколко селянки, състави амбулаторна служба, съ главна квартира въ една малка църква въ Кастильонъ. Той помагаше съ ржцѣтъ си да се прѣвѣрзватъ ранитѣ на французи, италианци, австрийци и др. „Тѣ сички сж братя“, казваше той. „Единъ раненъ неприятель не е вечъ неприятель“. Той и помощникитѣ му донасяли вода и лѣкове и разтърсвали постелкитѣ, и разтушавали нещастнитѣ, и склопявали очитѣ на умрѣлитѣ, и извѣршвали послѣднитѣ прислуги за мъртвитѣ. Дюнанъ се е гледалъ отъ стотинитѣ ранени като чудо на благостъ — малко нѣщо помалко отъ ангелъ. „Господинътъ въ бѣло“ този бѣ на чина по който чиновникитѣ говорѣха за него, като се

движеше между болнитѣ; бѣлото му облѣкло го правѣше виденъ на полето.

Опитността му въ Солферино, гдѣто той видѣ че драговолнитѣ ржцѣ на нѣколцина неподготвени помощници, дѣствително спасиха много животъ, и утѣшаваха стотина други, го въудохевиха съ великата идея за едно учреждение, поставено на широка основа, и напълно подготвено за олегченето на страдащото човѣчество, особено въ врѣме на война. Малко по малко плана нарастна въ ума му, и той постепенно се развиваше. Той имаше видѣние за едно велико международно човѣческо дѣло, дѣйствуваше съ взаимното признаване на разнитѣ правителства, и подъ едно особено знаме — Кръста. Днесъ знамето Червенъ Кръстъ — Червенъ на бѣла основа (поле) е признатия знакъ на човѣколюбивото дѣло по всичкитѣ полета на страдание изъ цѣлия образованъ свѣтъ.

Поради неговия разказъ за страшната битка при Солферино, който се появи наскоро слѣдъ самото събитие, Г. Дюнанъ направи голѣмо възбуждение въ Европа. Той описа войната въ всичкитѣ ѣ ужаси — не както въобщо се прѣдполага да е отъ тия които оставатъ въ дома, но както си е въ сжщностъ. Това бѣше едно произведение литературно което по своя реализмъ до тогава не е било отъ никого надминавано; защото то оголи военното искусство отъ всичкия му блѣсъкъ и картинностъ, и то изложи като чисто научно клане и узаконено убийство, кръвожадната диващина отъ което нищо не можеже да намали. Той посочи мъртвитѣ натрупани на камара по хѣлмоветѣ и сипейтѣ; прѣбити и умирающи врагове да се протѣгатъ като диви звѣрове да убиватъ единъ другото си; строшаването на черепи; ужаснитѣ рани отъ саби и байонети по човѣшкитѣ тѣла; оргинитѣ на лудитѣ опити отъ страстѣта за кръвъ и убийство. Той каза какъ даже изплашенитѣ коне, по милостиви отколкото самитѣ имъ ѣздачи, се стараяли да избѣгватъ смазването на падналитѣ, когато пъкъ артилерията си проправяше пътъ прѣзъ камаритѣ умрѣли и умирающи. Надъ всичко и на всѣкъждѣ въ кръвъ напоеното поле, можеха да се чуватъ пѣшкания и проклѣтии, викове отъ яростъ, и крѣсци отъ болки и отчаяние. Тази битка за която бѣ казано на свѣта че бѣше „блѣскава борба“ Г-нъ Дюнановото вѣрно перо откри въ сжщинския ѣ изгледъ като чисто клане, съ придружение на такова ужасително звѣрство като че ли е била водена отъ ордни диваци отколкото отъ цивилизовани хора. Такава бѣше

картината на сжщинската война която този апостолъ на миръ и хуманностъ изложи прѣдъ свѣта прѣди по малко отъ половинъ вѣкъ. Дюнановата блѣскава услуга въ подпомагане раненитѣ въ Италианската война въ кжсо врѣме биде призната. Приятели, на „Господина въ бѣло“ изпъкнаха отъ всѣкадѣ, и подаръци отъ пари потекоха къмъ него. Наполеонъ III се заинтересува въ Дюнановия проектъ за междусобна човѣшка организация; и мнозина отлични владии и държавни мжже сториха сжщото. Първата организация въ 1859 г. се състоеше отъ единъ малкъ комитетъ отъ видни Женевци, който се наричаше „Комитетъ за помагане“. На скоро подобни комитети се съставиха въ Миланъ и въ други градове. Движението се разпротрѣ и му се отдаде великодушенъ приемъ отъ много народи, царие и видни хора; обаче когато се държа международниятъ конгресъ въ Женева на 1863, Червениятъ Кръстъ, извѣстенъ като такъвъ, се дѣйствително основа. На г-нъ Дюнана, като великъ и общъ благодѣтель биде единодушно отгаденъ кредита за внушаване идеята, и даване форма и характеръ на движението. За шестъ години прѣди конвенцията, той бѣ ходилъ отъ дворъ на дворъ съ успѣхъ като настоявалъ прѣдъ разнитѣ държави за усвояването на плана му. На конвенцията въ 1863 всичкитѣ видни Европейски правителства бѣха прѣдставени и почти всички отъ по малкитѣ княжества — всичко четиринадесетъ правителства. Усвоенитѣ резолюции заставяха всѣка държава да организира по единъ спомагателенъ комитетъ за раненитѣ войници, да съдѣй-

ствува съ армията на Санитарната команда въ военно врѣме, и да бжде занята въ разглеждане хуманни мѣроприятия въ мирно врѣме. Всички сдружени въ това особено дѣло да носятъ отличителенъ знакъ — „червенъ кръстъ на бѣла основа“. Още повече операциятѣ на дружинитѣ трѣбваше да бждатъ неутрални на бойното поле. На слѣдующата година, 1864, една Дипломатическа конвенция се държа въ Женева, която още повече опрѣдѣли службитѣ, разпространиха обема и увеличиха леснотитѣ на Червения Кръстъ.

Въ разнитѣ войни отъ 1859, Червениятъ Кръстъ е извършилъ величествена услуга да се грижи за болнитѣ и за раненитѣ въ война. Прѣзъ Френско-Германската война въ 1870 той се е грижилъ за 509,837 френски и германски войници. Въ Китайско-Японската война, въ Сръбската война, Южно-Африканската война, и въ неотдашната Руско-Японска война е извършилъ забѣлжителна услуга. Той е съединилъ материятѣ съ връзкитѣ на човѣшко съчувствие и неговиятъ основател, младиятъ швейцарски ученикъ, чийго благопожелание за раненитѣ и страдающитѣ въ Солферино му откри видѣние за една по цѣлъ свѣтъ организация отъ милостиви сърдца и готови ржцѣ, доживѣ да види надеждата си напълно осжществена. Съ смъртта на Жанъ Анри Дюнанъ, свѣтътъ изгубва единъ отъ най-благороднитѣ и най-христоподобнитѣ човѣци които Богъ е изпратилъ за да благословятъ човѣчеството и да напрѣдне дѣлото на всеобщия миръ.

Прѣвелъ Ю. Ик-въ.

Младежи въ чужди роли¹⁾.

Orison S. Marden.

¹⁾ Въ оригинала настоящата статия е озаглавена Round boys in square holes, което буквално прѣведено, щерече „топърлати момчета въ четвъртити дупки“. — Пр.

За обична работа, рано ставаме,
И радостно вървимъ на нѣ:
Шекспиръ.

Високия призъ на живота, благостъ-
стонството, което увѣщава труда, ви-
скава да е роденъ човѣкъ съ едно вѣ-
чение къмъ известна работа, въ която,
като борави, да се усѣща честитѣ.

Емersonъ

Колко често срѣщаме въ биографии-
тѣ на гениални хора, послѣднитѣ да ве-
брѣжатъ известна наука или работа,
която имъ е била изложена, и да се
прѣдаватъ на нѣща по подходящи на
вкусъ имъ! Колко често ги виждаме да
се бунтуватъ противъ нѣщата и на-
редбитѣ на родители и попечители, и
сами да си нареждатъ работитѣ!

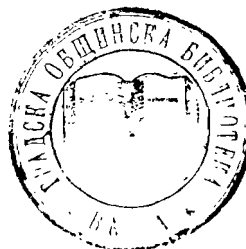
Robert Waters.

Ако си прѣдставите разнитѣ роли въ
живота съ редъ дупки, въ една маса,
отъ различни форми, — кръгли, три-
гълъни, четвъртити, продълговати, —
и лицата, играещи тѣзи роли, прѣдста-
вите съ дървени модели отъ сжщитѣ
форми, ще намѣримъ, често, че три-
гълъното лице е пропаднало въ четвър-
тита дупка, продълговатото въ тригълъ-
на, а четвъртитото се е заглавило въ
валчеста дупка.

Sydney Smith.

„Каквото възхищаваше двего,
„Юношѣтъ прѣдприе, и мжжѣтъ
посегна“.

Едва ли има поетъ, художникъ, фи-
лософъ или човѣкъ на науката, съ име

въ историята на човѣшкия умъ, на
чийто гений да не сж се противили род-
нини, попечители или учители. Наглеж-
да, въ такива случаи, Природата да
триумфира чрезъ прямо посрѣдничество,
като настоява щото любимцитѣ и да
получатъ правата си, като насърчава
непослушание, прикратостъ, присторе-
ностъ даже бѣгъ отъ кжщи и случай-
но вагабонство, а да не би свѣтътъ да
провали това което и е струвало то-
ловъ мжж: а да произведе.

E. P. Whipple.

„Джеймсъ Уатъ, никога не съмъ видѣла такова лѣ-
ниво момче като тебе“, извика баба му; „земи нѣкоя
книга, и се занимавай полезно. Става половинъ часъ отъ
какъ не си дума продумалъ. Знаещъ ли какво прави
прѣзъ туй врѣме? Слушай, ти извади, намѣсти, и пакъ
извади чайната инфундирка, и постави срѣщу парата пър-
вомъ сосника и послѣ една лъжица и се забавлява съ
събиране и разглеждане капчицитѣ отъ сгжстена пара по
порцелана и метала. Сега, не е ли те срамъ да си пра-
хосвашъ врѣмето по тозъ безполезенъ начинъ?“

Свѣтътъ навѣрно спечели много отъ неуспѣха на
бабата да внуши на Джеймса какъ по полезно да прѣ-
кара врѣмето си!

„Ще ми бжде за нѣщо, Господине“, се молеше
единъ момъкъ на единъ търговецъ, който искаше да го
уволни по некадърностъ. „За продавачъ ти нищо не
струвашъ“, отвърна господарьтъ му. „Но азъ съмъ увѣ-
ренъ че въ нѣщо ще бжда полезенъ“, каза момъка. „Какъ,
кажи ми какъ?“ „Незная, господине, незная“. „Нито
пкъ азъ зная“, отвърна търговецътъ, като се смѣеше
на усърдието на момъка. „Само не ме изпѣждайте, моля
ви се, само не ме изпѣждайте; опитайте ме въ нѣкоя

друга работа. Азъ не мога да продавамъ, признавамъ го“. „И азъ го признавамъ, та тамъ е лошото“, отвърна господарьтъ му. „Но азъ мога да бжда ползень“, настояваше момъка, „увърненъ съмъ че мога“. Той биде поставенъ въ счетоводната стая, гдѣто ловкостта му съ цифритъ скоро направи своя ефектъ, и слѣдъ нѣколко години той стана не само главенъ касиеръ въ голѣмия магазинъ, но и единъ прочутъ счетоводителъ.

Тома Едуардъ отъ Абердинъ, Шотландия, обнаружи по слѣдния начинъ своята до самозабрава страсть за скитане: еднѣжъ, когато баща му, майка му и съседитъ му се бѣха почти отчаяли да го дирятъ, нѣкой си, по една случайность, погледналъ въ свинската кочина и вижда малкия скитникъ дълбоко заспалъ до прасцитъ на една свиня тъй свирѣпа, щото никой възрастенъ не би посмѣлъ да влѣзе въ кочината ѝ. Той си бѣше образувалъ една страсть за излѣти въ пространната природа, и почти всѣки день донасяше у дома си безцѣнни сбирки отъ попови лъжички, жъби раци, мишки, плѣхове, паяци и бубулечки. Тѣзи той пускаше на свобода, наблюдавалъ ги какъ бѣгатъ и се кривятъ, за свое голѣмо наслаждение и за ужасъ на всички други. Биене и смѣрюване като че ли го подбуждаха за по далечни излети по ловъ за курioзности.

Майка му го връзва за крака на масата; но Тома отвлѣча масата до огнището, изгаря вжжето и избѣгва, като се завръща на сдрачъ съ голѣма колекция животинки. Другъ пжтъ тя му скрива дрехитъ но той надева една вехта фуста и направи единъ далеченъ излетъ, като донася нѣколко хубави образци и една треска, която току що му не взе живота. Щомъ се усѣти въ състояние пакъ да излиза, той донесе скрито въ ризата си едно гнѣздо съ оси отъ най-необикновенъ видъ. Тѣзи като че ли бѣха въ най-добри отношения съ Тома, а съ всѣки другъ членъ на фамилията правѣха изключение, и миръ нѣма въ къщи догдѣто баща му непотопи въ гореща вода щѣлото гнѣздо.

Родителитъ му, слѣдъ като употребиха всичкото си разбирање да го напжгватъ, рѣшиха да прѣдоставятъ на основния учителъ да му докара ума. Послѣдния се помжчи, но не успѣ, защото Тома ту се записваше, ту обръщаше училището на менажерия. Една заранъ на молитвата една гарга си изкара главата отъ джобѣтъ му и почна да грачи, и Тома Едуардъ биде позорно изпжденъ. Дадохъ го въ друго училище, но единъ день една шепанивица, излѣзли отъ едно стѣкло, се полѣпиха по позѣтъ на дѣцата, и той биде пакъ изпжденъ.

Въ третото училище го настаниха. Едно стокрако се намѣри въ чина на друго едно момче, и Тома не знаеше нищо за това, но бидейки считанъ вѣчно за виновенъ, учителя му го нашиба като му каза: „иди си у васъ, и кажи на баща ти да те прати въ нѣкоя казарма, понеже това е най-доброто училище за невмѣняеми като тебе“.

Шестъ годишенъ бѣше, а незнаеше името си да записва; и понеже не искаше вече да отива на училище, родителитъ му се наговориха да оставятъ самъ да си изкарва хлѣба. Напразно бѣха употребени репресии отъ всѣки видъ върху неговитъ напорни инстинкти и тежненія за изучаване живота на животнитъ; и когато ограниченията се прѣмахнаха, какъвъ славенъ изразъ намѣриха тѣ! Какъ усилено работѣше за да спечели срѣдства за учене! Той изучи общарската търговия и съ работа на тезгяха той поддържа и отхрани една фамилия съ единъ найсе дѣца, а същеврѣменно складира единъ чудесенъ багажъ отъ знания за птици, звѣрове и насѣкоми. Но като не умѣеше да чете и пише той не може да класифицира и да оползотвори това което изучаваше. Постепенно и грижливо той завладѣ и тѣзи полезни искусства. Съ на-

дежда да добие пари за по висша наука, той продаде еднѣжъ шестъ вагонетки съ сбирки, плодъ на деветъ годишенъ трудъ, само за дваѣсе стерлинги.

Той много пжти се опитва да се услови като естевеникъ, но не успѣ само защото не можеше бърже да чете и да пише. Ако го бѣха насърдавали отъ дѣтството му, да улава и да изучава хубавитъ си находки, да чете и да пише за тѣхъ, кой може да каже че безподобната му любознателность не би го довела да стане нѣщо повече отъ единъ Agassiz, или единъ Тенней? Ала той бѣше тъй яко задрѣстенъ въ една четвъртита дупка, щото никога неизлѣзе!

Вие не можете, като надниквате въ люлката, да четете тайнствения замисълъ, тегленъ отъ една божествена ржка върху кжсъ клей, както не можете да видите поляриката звѣзда въ магнитната игла. Богъ е намагнитисалъ иглата на онзи крѣхкъ животъ и тя ще сочи звѣздата на своето назначение; вие можете да я отбиете на страна чрѣзъ искусствни свѣти и неестествено образование, и да я накарате да сочи звѣзда която владѣе надъ поезия, искусство, право, медицина или обичната вамъ професия, и тъй да опропаститѣ години на цѣненъ животъ; но оставите ли я еднѣжъ на свобода, тя пакъ ще се върне въ посоката на своя полюсъ.

„Гениалния човѣкъ казва Robert Waters може да оплаква работата си, може и да съжжява че е въ нея, при все това него го тласка една непрѣодолима сила къмъ работата за която е билъ създаденъ. Не важи съ какви мжчнотии е съпряжена, не важи колко необѣщаваща е перспективата; тази работа е единствената която той съ интересъ и удоволствие ще гони. Не успѣ ли слѣдъ всички усилия да се добере до срѣдства за прѣживѣване, намѣри ли се обѣднялъ и забравенъ, той се обръща, може би, съ въздишка назадъ, и си прѣсмѣта колко по добръ щѣше да е да бѣше слѣдвалъ нѣкоя друга професия, и пакъ отново се прилѣпва къмъ обичното си занятие“.

Цивилизацията ще отбѣлжи най-високото си прииждане тогава, когато всѣки човѣкъ ще да е избралъ подходяща за себе си работа. Никой не може да е напълно успѣшенъ до като не е намѣрилъ мѣстото си. Като локомотивъ той е силенъ на линията, и всждъ другадѣ слабъ. „Както ладията по рѣката, тъй и всѣки младежъ, казва Емерсонъ, въ всѣка посока срѣща съпротива, освѣтъ въ една. Въ онази посока всички прѣпятствия сж вдигнати и той се хвърга като сирена низъ вдълбочаващето се корито на рѣката въ безпрѣдѣлното море“.

Само единъ Дикенсъ може да пише история на „Младежко Робство“, на младежи, чинто аспирации и възжеления сж били за винаги угасени отъ невѣжи родители; на младежи, прѣслѣдвани като мързеливи, тжпумни или лекоумни, просто защото сж били вънъ отъ естественото имъ мѣсто; не юноши четвъртаци насилвани въ кржгли дупки, и изтезавани понеже не прилягали на посоченото имъ мѣсто; на младежи заставени да прѣлистватъ равнодушно сухи богословски книги, когато гласътъ отъ вжтрѣ постоянно е викалъ „право“, „медицина“, „наука“, „искусство“, или „търговия“; на младежи наказвани за дѣто не сж били ентузиастии въ опрѣделеното имъ занятие, противъ което всѣки нервъ отъ тѣхното сжщество постоянно е протестиралъ.

Често пжти бащата пожелава, отъ тѣсногрудие, синъ му да стане негова продукция. „Ти се трудишъ да направишъ това момче както тебе. Единъ стига“, казваше Емерсонъ.

Природата, при създаването на човѣка, неправилно дубликати. Слѣдъ всѣко новорождение тя счупва калжа. Матческото съчетание не се извършва повече отъ еднѣжъ. Фридриха Велики люто нападаха че има влѣчение къмъ

художествата и музиката, а не се грижи за военно усъвършенстване. Баща му мразеше изящните искусства и хвърли момчето въ затвора. Той даже размисляше да погуби сина си, но неговата собствена смърт постави двадесет и осем годишния Фридрих на трона. Това момче, което мислѣха за нищо неспособно, направи Прусия една отъ най великитѣ държави въ Европа.

Прочитането на нѣкоя книга, построяването на нѣкой образецъ, или управляването на нѣкое колело, собствено издѣлие, подъ сръбристата струя на нѣкой съседенъ потокъ, поглѣщаха всичкитѣ мисли на младия Исаакъ Нютонъ, и овцитѣ му се прѣскаха, а говедата му изпояждаха, ту изпотѣпкаха нивитѣ на съседитѣ. Това убѣди майка му, че синъ ѝ не е за чифликчия, както си мислѣше тя.

Какъвъ лѣнивъ и тромавъ дрѣмлю е орелътъ въ своята клѣтка, но какъ е остъръ погледа му, колко бързи и вѣрни сж кржгообращенията му когато обърне можното си крило сръщу синьото небе!

Невѣжки родители принудиха Аркрайта да стане бръснарски слуга Природата, обаче, бѣше вложила въ главата му единъ енергиченъ умъ, за благословение на човѣчеството, и въ помощъ на черния трудъ на милионитѣ английски бѣдняци, и той трѣбваше да каже даже на родителитѣ си „долу ржцѣтѣ“ както Христосъ каза на майка си „Не искашъ ли да работя работата, която Отецъ ми е далъ?“

Родителитѣ на Микелъ Анжело бѣха заявили че тѣхенъ синъ нѣма да слѣдва неблагодарната професия на художника, и даже го наказваха за гдѣто покрива стѣнитѣ и покщнината съ рисунки. Но горящия въ грждитѣ му огънь, запаленъ отъ Божествени Художникъ, не му даде миръ до като той не обезсмърти името си въ архитектурата на Св. Петръ, въ мряморната статуя на своя Мойсей, и по стѣнитѣ на Систинската Капела.

Хюгъ Милеровитѣ родители посветиха сина си на свещеничество, и единъ неговъ чичо прѣдложи да го издържа въ гимназия, ала единъ гласъ отвжтрѣ говорѣше по-високо отъ неговитѣ родители и чичо. Каменната каприера бѣше неговото училище, и той прѣдпочете съ чукъ въ ржка да изсѣче отъ стария червенъ пѣсъчникъ образованиято си

Галилей бѣше опрѣдѣленъ за лѣкарь, но когато го заставяха да изучава анатомия и физиология той скриваше своя Евклидъ и Архимедъ, и крадешкомъ работѣше надъ отвлѣчени проблеми. Осемнадесетъ годишенъ бѣше когато откри принципа на махалото въ висящия полилей въ катедрала на Пиза; а съ откриването на микроскопа и телескопа той разграничи знанието както за пространното, тъй и за дрѣбното.

Паскаловия баща бѣше обрѣкалъ сина си на мъртвитѣ езици но зовѣтъ на математиката удави всѣки другъ гласъ въ момъка, додѣто той, прѣслѣдванъ отъ този гласъ, замѣни граматиката съ Евклида.

Бащата на Иосифа Рейнолда упрѣкаваше сина си за гдѣто рисува картини и писа на една отъ тѣхъ: „нарисувана отъ Иосифа отъ мързелъ“. Между това туй „мързеливо момче“ стана единъ отъ основателитѣ на Кралската Академия.

Търнѣра готѣха за бръснарь, а той стана най-великия пейзажистъ на новитѣ врѣмена.

Клавди Лоренъ, живописеца, бѣха дали чиракъ въ една сладкарница; Молиеръ, писателя, при единъ тапицеръ; а Гвидо, прочутия художникъ на Орора, бѣше изпратенъ въ едно музикално училище. Квакеритѣ свикаха събрание за да рѣшатъ какъ да постѣпятъ съ Веняминъ Уестъ, понеже живописа не се съгласяваше съ вѣрата имъ. Най-сетнѣ единъ отъ тѣхъ стана и каза: „Богъ

е надарилъ тоя младежъ съ гения на искусството; ще успоряваме ли ние неговата разумность?“ Женитѣ разцѣлуваха момъка, а мжжетѣ, като възложиха ржцѣ на главата му, посветиха го на художеството.

Шилеръ бѣше изпратенъ да слѣдва хирургията при военното училище въ Штутгартъ, и скришомъ написа първата си пиеса „Разбойници“, първото изпълнение на която той трѣбваше маскиранъ да гледа. Скучността на онова като тъмница училище тъй го дразнеше, блѣнуванията му за литературно творчество тъй го екзалтираха, шото той захвърли всичко и се впусна въ негостолобия свѣтъ на литературата. Една съчувствителна госпожа му помогна, и той скоро написа двѣ чаровни драми, които го обезсмъртиха.

Лѣкарътъ Хендель искаше синъ му да стане юристъ, и всѣкакъ се трудѣше да разслаби страстта му къмъ музиката. Но момъка задигна едно старо дрънкало и тайно се упражняваше въ една сѣнарница. При едно посѣщение, което докторътъ направи на брата си, който бѣше на служба при Вайзенфелдския Дукъ, той взе и сина си Момчето се промъкна незабѣлъзано до органа на една капела и бърже искара единъ частенъ концертъ подъ пълно напрѣжение. По една случайность, дукътъ чу това, и почна да се чуди кой ще да е той, който съчетава толкова мелодия при такова очевидно незнакомство съ инструмента. Момчето биде доведено при него, и дукътъ, вмѣсто да го смѣре за гдѣто бара органа, похвали изпълнението му, и посвѣтѣва д-ръ Хендела да остави синъ си на влѣчението на сърдцето му. Природата никога не оставя човѣка на мира до като той не намѣри мѣстото си. Тя го прѣслѣдва и повлича догдѣто всичкитѣ му дарби дадатъ съгласието си и той попадне въ окното си.

Даниилъ Дефо е билъ търговецъ, войникъ, секретаръ, фабриченъ директоръ, счетоводителъ посланикъ, и авторъ на нѣколко безъ особено значение книги, прѣди да напише своя ше дъврѣ, „Робинсонъ Крузо“.

Уилсонъ, орнитологиста, безуспѣшно изреди петъ други професии, и тогава намѣри мѣстото си.

Ерскинъ прослужи четири години въ флотилията, слѣдъ което, съ надежда за по бързо повишение постѣпи въ сухопѣжнитѣ войски. Единъ день, слѣдъ повече отъ двѣ годишна служба, той присжтствува, отъ любопитство, на единъ сждебенъ процѣсъ въградѣтъ въ който бѣше на гарнизонъ. Прѣдседателя на сжда, неговъ познатъ, го покани при себе си, като прибави, че защитницитѣ по това дѣло били най-прочутитѣ юристи въ Велико-Британия. Ерскинъ долови тѣхния способъ на пледирание и се обнадежди да ги надмине. Той веднага почна да изучава правнитѣ науки по които скоро стана най-аргументирания ораторъ въ отечеството си.

Право е казано че ако Богъ възложи на два ангела, единия да мете единъ кръстопжтъ, а другия да управлява една империя, тѣ не могатъ да бждатъ заставени да размѣнятъ работата си. Не по малко истинно е, че човѣкъ може да е честитъ само когато е усърдно ангажиранъ въ работата, която усѣща че му е отъ Богъ дадена. Честитъ е младежа който намира мѣстото за което е блѣнувалъ. Не заеме ли, обаче, това мѣсто, той не може, задоволително за себе си, и за другитѣ, да заеме друго. Колкото зависи магнитната игла отъ волята на единъ родителъ, за да сочи Венера или Юпитеръ, толкова зависи отъ сжщата воля, да бжде една професия подходна за синѣтъ на тоя родителъ

Въ една басня отъ книгата на Сждинтѣ, и смоковницата, между другитѣ, била поканена да стане царица надъ дърветата. Но слѣдъ като маслината се отказала да прѣсѣкне елея си, коѣто „радвалъ и Бога и човѣка“, за

да царува надъ дърветата, смоковницата отговорила. „защо пъкъ азъ да забравя сладостта и хубавия си плодъ и да отивамъ да ставамъ царица надъ дърветата?“

Какъвъ упрѣкъ въ тази хубава басня за хиляди хора, които забравятъ сладостта и богатството на собствената си природа, за да върватъ нѣща за които не сж никакъ приспособени!

Като царица надъ могщия джбъ и високия боръ смоковницата би изглеждала като запрѣлъ дрѣбосѣкъ, и тъй не на мѣсто както сж нѣкои отъ нашитѣ политикани въ парламента; но въ раждането смокини тя има прѣдимство прѣдъ джба и бора. Раждае смокини е най-великото нѣщо въ свѣта за една смоковница. Тя сияе въ собствената си сфера; но еднажъ лишена отъ плододоносната си сила тя нѣма оправдание за сѣществуванието си. Понѣкога майката, която е като царица въ домътъ си, жертвува тихата сладостъ на домоуредбата за една шумна, негодна, публична кариера, къмъ която нѣма ни най-слаба прилика.

Колко смѣшно ще ни се види единъ голѣмъ товаренъ конь на хиподрома; впрочемъ това не е по странно отъ общоприетото понятие че право, медицина и богословие сж еднаквитѣ за прѣдпочитане професии. Колко много младежи ставатъ посредствени свещеници като подражавагъ баингъ си, които сж се отличили въ тази работа, или некадърни лѣкари и адвокати, все по сжщата причина! Страната е пълна съ хора не на мѣстото си, „разочаровани, обидени, разорени, безъ служба, безъ пари, безъ кредитъ, безъ куражъ, съ изтрити лакти, изложени на студа“. Фактъ е че почти всѣки съ срѣдно образование човѣкъ, успѣшенъ въ истинската смисълъ на думата, въ училището се е приготвялъ, а оформяването си е постигналъ слѣдъ като е излѣзълъ отъ него. Най-доброто нѣщо на което сж го учили неговитѣ учители е било какъ да учи. Въ минутата, когато излиза отъ училищната ограда той прѣстава да употребя книги и помагала, които не го хранятъ, и се залавя за такива които му усигуряватъ насжжия.

Не трѣбва да прибѣгваме до заключението, че понеже нѣкой си не е успѣлъ въ нѣщо за което се е сериозно трудилъ, че той въ нищо не ще успѣе. Погледнете на рибата която се мѣта на пѣсѣка, като че ще се прѣсне, но погледнете пакъ: една огромна вълна залива по-високо брѣга, и покрива нещастната тварь. Въ минутата когато перкитъ ѝ устѣятъ водата, тя дохожда на себе си, и се спуска като стрѣла низъ вълнитѣ. Перкитъ ѝ сега значатъ нѣщо, когато прѣди напраздно тѣ бѣхтѣха въздухътъ и земята, едно разнебитване вмѣсто помощъ

Ако, слѣдъ като си работилъ най-добрѣ, не успѣешъ, разучи прѣдприетата работа, и виждъ дали наистина тя е въ посоката на твоето влѣчение и сила за постигане. Голдсмитъ се намѣри съвсѣмъ неприспособимъ за длъжноститѣ на лѣкаря; но кой другъ би могълъ да напише „Уейкфилдския Викаръ“, или „спустѣлото село?“ Копъръ като юристъ неуспѣ. Той отъ страхъ не можѣ да защити едно дѣло, но за това пъкъ е авторъ на нѣкои отъ най хубавитѣ ни поети. Молиеръ намѣри че не е за него работата на юриста, ала той остави велико име въ литературата. Волтеръ и Петрархъ напуснаха правото като си си избраха, първия философията, а втория поезията. Кромвелъ бѣше чифликчия до четиресе годишната си възраст.

Съвсѣмъ малцина проявяватъ прѣди десетата си годишна възраст голѣмъ гений или бѣлжигъ талантъ за особена работа или наука. Голѣмото болшинство момчета и момичета, даже когато иматъ всичко каквото сърдцето имъ може да поиска, намиратъ го за твърдѣ мжчно да рѣшатъ прѣди петнадесетъ па даже и двадесетъ годишната

си възраст, какво ще работятъ за прѣхраната си. Всѣки хлопа на порталитѣ на умѣтъ, молящъ за чудодѣйна сила въ нѣкоя опрѣдѣлена линия на дѣйствиe, но тя не е тамъ. Това, обаче, не е причина за да се остави на страна онази длъжностъ която е на рѣцѣтъ ни, или да се извърши както трѣбва работата която се е паднала нѣкому. Самуилъ Смайльс се бѣше училъ на една работа, която му не бѣше по вкуса, ала той я вършеше тъй добросъвѣстно, щото тя му помогна да стане писателъ, една работа която му идеше отръжки. Вѣрностъ къмъ възложената ни работа, и едно истинско усѣщане на отговорностъ прѣдъ родителитѣ ни или прѣдъ нашитѣ господари, прѣдъ себе си и прѣдъ нашия Богъ, ще доведе евентуално повечето отъ насъ уврѣме въ съответната вглѣбнатина.

Гарфилдъ не би станалъ прѣдседателъ на С. Държави ако не бѣ билъ първомъ дѣятеленъ учителъ, отговоренъ войникъ и съвѣстенъ държавникъ. Ни Линкнъ, ни Грантъ не почна като дѣте съ прѣждевръмена назрѣлостъ за Бѣлия Домъ, или въ несъпротивимъ гений за народоуправление. Тѣй щото никой не бива да се разколебае за гдѣто не е надаренъ съ могщи дарби още отъ люлка. Неговата длъжностъ е да извършва по най задоволителенъ начинъ онава което е въ силитѣ му, гдѣто и да му се случи, и да напрѣдва съ всѣки честенъ начинъ въ направлението което му се сочи отъ ватрѣшния му гласъ, нека длъгътъ бжде пжтеводна звѣзда, и непрѣменно успѣхъ ще го увѣчае, по мѣрквата на неговата способностъ и похватностъ.

Повечето работи сж несимпатични, и болшинството мжже и жени мислятъ че тѣ щѣха да сж по честити въ нѣкоя друга работа. Деньтъ за изборъ дохожда почти за всѣки отъ насъ. Каква кариера? Какво ще работя прѣзъ живота си? Ако инстинкта и сърдцето ти теглятъ къмъ дърводѣлство, стани дърводѣлецъ; ако ли къмъ медицината, стани лѣкаръ. При единъ положителенъ изборъ и усърденъ трудъ единъ юноша и една дѣвойка не може да не успѣе. Но ако нѣкой нѣма влѣчение или ако то е слабо или прѣходно, такъвъ трѣбва прѣдпазливо да направи избора си съобразно случая и своята приспособимостъ. Никой не трѣбва да се съмнѣва, че свѣтътъ има работа за него, ала голѣма честь и състояние не сж за всички. Истинскиятъ успѣхъ лежи въ това, добрѣ да изпълнишъ своята часть, а това всѣки може да направи. По добрѣ е да бждешъ първокачественъ тухлоносачъ отъ колкото второкачественъ каквото и да било друго.

Къмъ мнозина, познати нѣкога за тжпоумни и твърдоглави, обществото, сега, слѣдъ като тѣзи сж станали успѣшни хора, е твърдѣ внимателно; а злорадо е било то когато тѣ сж се борили съ обезсърчения и недоразумѣния. Живота на такива, обаче, не показва че всѣки хаплю ще стигне цѣлѣта. Понеже послѣдния ученикъ въ единъ класъ станалъ великия Хенри Уардъ Бичъръ, нѣмаме основание да умозаклучаваме че послѣдния ученикъ въ идущия или по идущия класъ трѣбва безъ друго да стане нѣкаква извѣстностъ. Трѣбва да има малко животъ въ единъ момѣкъ, инакъ той не ще се привидне при никакви обстоятелства до деньтъ опрѣдѣленъ на възкресението на мъртвитѣ. Ако той се впуша въ живота като негодникъ, той и ще свърши като такъвъ, освѣнъ ако по нѣкой начинъ не се опомни напълно. Дайте на всѣки момѣкъ и на всѣко момиче благоприятенъ случай и нуждното насърчение, и не ги укорявайте даже и при голѣма степенъ на тжпоумство у тѣхъ; защото мнзина тѣй наречени некадърни младежи, дебелоглавци, пипки, хаплювци или фасулковци, не сж друго, а младежи вѣнъ отъ мѣстото имъ, топарлаци нагнетени въ четвъртити дупки.

Велингтонъ бѣше тжпоуменъ въ читѣ на майка му. Въ Итонъ го наричаха тжпакъ, лѣнновецъ, муденъ, и бѣше

почти последното момче въ училището отъ което се очакваше нѣщо. Той не показа талантъ и нѣмаше желание да постѣпва въ армията. Неговитѣ похватъ и постоянство бѣха единственитѣ му изкупителни качества въ очитѣ на родителитѣ и учителитѣ му. Но на четиридесетъ и шестата си година тоя отблъсна най-великия тогавашенъ генералъ.

Голдсмитъ бѣше прѣдметъ за шегуване на учителитѣ си. Поради тѣпоумието му нарекли го бѣха „дървената лъжица“. Той се помжчи да постѣпи въ единъ курсъ по хирургията, но не го допуснаха. Увлече се въ литературата. Д-ръ Джонсонъ го намѣри доста обѣднялъ и на прага да бѣде арестуванъ за дългове. Той го накара да си даде ржкописа на „Уеикфилдския Викаръ“, когото той продаде и плати дълговетѣ му. Този ржкописъ направи автора си знаменитостъ.

Роберта Кливъ наричаха въ училището „фасулко“ и „чапкънъ“, но той, на трийсе и двѣ годишна възраст, съ три хиляди души отблъсна петдесетъ хиляденъ неприятелъ при Пласи и тури основата на британската империя въ Индия. Сжръ Валтеръ Скотъ бѣше назоваванъ отъ учителя си букова глава. Когато се случеше Баиронъ да земе прѣднина въ класътъ си, учителътъ му забѣлѣзваше: „Да видимъ, сега. Йордаке, кога пакъ ще останешъ на опашката“. Напразно майката на Шеридана се трудеше да прѣдаде най-елементарнитѣ познания на сина си. Нейната смъртъ раздига заспалитѣ му таланти и той стана единъ отъ най-славнитѣ мъже на вѣка си.

„Защо повтаряшъ по два пѣти едно и сжщо нѣщо на тазъ букова глава“, попиталъ единъжъ бащата на Джона Веслея. „Защото. отговорила майка му, ако му го кажа само деветнайсе пѣти, всичкия ми трудъ ще отиде напразно, когато сега той ще разбере и ще помни“.

Учителитѣ на младия Линея туку що го не нарекоха букова глава. Като видѣха, родителитѣ му че не е за църковикъ, изпратиха го да слѣдва медицината. Но безгласниятъ му учителъ отвжтрѣ, по-великъ и по уменъ отъ всички други, го упжти къмъ полето; и ни болестъ, ни нещастия, ни бѣднотия не могаха да го отклонятъ отъ изучаване растенията, избора на сърдцето му, и той стана най-великия ботанистъ на вѣка си.

Ние живѣемъ въ единъ повърхностенъ вѣкъ, и тичаме на касметъ, невѣжи или небрѣжни къмъ дарбитѣ на нашитѣ умове и тѣла. Талантливиятъ младежъ, момчето или момичето съ срѣдни способности, или тѣпакътъ трѣбва еднакво да изучава силата си, слабостъта си, нѣщата които обича, нѣщата които не обича, наклонността си. „Познай себе си“, бѣше казано въ старо врѣме въ Делфи; и при все че оракула е отдавна безмълвенъ, думитѣ му запазиха вѣчното си значение. Отъ този по добъръ свѣтъ човѣку не е даванъ, най-възвишената работа на философията е изучаването на нашата собствена природа. Знание тѣй добито, и самотакъво, ще научи топарлака да избѣгва четвъртититѣ дупки тѣй, както го би научило да избѣгва фалшъ и безчестие.

За дѣтскитѣ градини.

Слѣднитѣ факти показватъ, какъ другитѣ държави се грижатъ за дѣцата си.

Прѣзъ 1907—08 г. въ Италия имало 3,576 дѣтски градини (забавачници) съ 343,563 дѣца.

Въ Америка първата дѣтска градина бѣ отворена въ 1850 год.

Въ 1905 г. Белгия имала 446,134 дѣца отъ 3—6 год. на възраст, отъ които повече отъ половината посѣщавали дѣтскитѣ градини.

Въ Цюрихъ първата дѣтска градина бѣ основана въ 1872 г., а сега има въ тоя градъ 51 държавни дѣтски градини съ 1,600 дѣца.

Въ Русия има такива за повече отъ 25 год.

Първата дѣтска градина въ Япония бѣ основана въ Токио въ 1876 г. Числото имъ отъ тогава се значително увеличило. За сега въ всѣка околия има една, или повече дѣтски градини.

Въ Австрия за пръвъ пѣтъ се уреди дѣтска градина въ 1863 г., а въ 1872 г. бѣ припозната отъ Министерството на Просвѣщенieto, като частъ отъ възпитателната система.

Какво вършимъ ние за нашитѣ дѣца? Какъ гледаме на дѣтскитѣ градини? Сжърбенъ е фактътъ, че дѣтскитѣ градини въ България не се посѣщаватъ тѣй добрѣ, както въ другитѣ държави. Тукъ на една учителка въ забавачницата се гледа съ прѣзрѣние и работата ѝ се счита за лесна, маловажна. Малко сж ония, които се посвещаватъ на тая блажена работа.

Днесъ модерната майка нѣма много врѣме за дѣцата си. Нея занимаватъ други работи. Тя едвамъ намира врѣме за себе си, а дѣцата се оставятъ на слугинитѣ. Ако всѣка майка знаеше, че „дѣтето схваща най-лесно, развива се умствено, физически и морално много повече отъ 3—7 год. възраст, отколкото прѣзъ кой да е другъ периодъ въ живота“, съвсѣмъ различно щѣше да се гледа на въпроса.

Нѣкой си е казалъ: „Дѣтската Градина, право разбрана, съдържа всичкитѣ зародиши на модерното възпитание, както жѣлѣдътъ съдържа джба. Който покровителствува идеята за дѣтската градина, той дава потикъ за най-високото, най-широкото и въ най-висша степенъ духовно възпитание“.

Д-ръ Butler, ректоръ на колумбийския университетъ е казалъ: „Истинската дѣтска градина и истинскитѣ университети сж двѣтѣ собразови заведения, отъ които въздигането на нашата съвършена възпитателна система трѣбва да зависи“.

Д-ръ Harper, ректоръ на университета въ Чикаго, е казалъ: „Начало на сжществената работа въ университета е дѣтската градина“.

„Който помага на дѣтето, помага на човѣчеството съ такава ясностъ и непосредственостъ, каквото нищо друго не може да даде въ коя да е степенъ на живота имъ“, пише Филиппъ-Бруксъ.

„Азъ ще мина прѣзъ този животъ само веднажъ, слѣдователно доброто, което мога да извърша, или съчувствието, което мога да покажа на всѣко човѣчко сжщество, нека го извърша сега. Нека не отлагамъ, или прѣнебрѣгамъ случая, защото нѣма да мина прѣзъ този пѣтъ пакъ“

Съобщава: А. Л. Мишкова.

Вжтрѣшенъ отдѣлъ.

Епископски съобщения. *Обръщаме сериозното внимание на всичкитѣ проповѣдници въ Сѣверна България къмъ слѣднитѣ три съобщения на Епископъ Бертъ;*

1. **За Корея** Прѣзъ тази година ще се отпразднува двадесетъ и петгодишния юбилей на евангелското дѣло въ Корея, и ние въ Европа безъ друго ще пожелаемъ да имаме дѣлъ въ този юбилей. Навѣрно ние сте имали случай да прочетете въ религиознитѣ вѣстници и списания какви благословения е издѣлъ Богъ надъ нашата мисия въ онази нѣкога непросвѣтена страна. Разказитѣ за онова

що става въ Кореа сж не само твърдѣ интересни, но тѣ сж дори очарователни. Повѣлителната нужда е бързиятъ и неотложенъ вникъ за помощъ. Окръжни надзиратели и пастори въ всичкитѣ наши конференции, апелираме къмъ васъ и ви подканяме да насърдите църквитѣ за да дадатъ изразъ на своята прѣданостъ и солидарностъ съ нашитѣ братя въ Кореа.

Нека всѣки пастиръ прѣди Годишната Конференция прѣдстави прѣдмета прѣдъ своята църква и нека покани братята и сестритѣ да дадатъ доброволни помощи, голѣми или малки, за тази благородна цѣль. Слѣдъ това нека всѣки окръженъ надзирателъ събере свѣденія за цѣлата сума събрана въ неговия окръгъ и нека изложи това въ неговия отчетъ (рапортъ) до Епископа и Годишната Конференция. Може би не ще сме въ състояние да сторимъ много, но като направимъ потрѣбнитѣ усилия, ние ще покажемъ на дѣло интереса си и по този начинъ ще станемъ съучастници съ Бога въ тази велика работа.

2. Къмъ изпитателнитѣ комисии. Умолявамъ членоветѣ на Изпитателнитѣ Комисии при разнитѣ годишни и мисийски конференции да прѣгледатъ внимателно учебния курсъ сега въ употребление, и въ рапорта си до настѣпающата годишна конференция да прѣдставятъ всичкитѣ желателни промѣни и подобрения. Нека това прѣглеждане се извърши внимателно прѣдъ конференцията, щото да може се прѣдстави необходимия писанъ рапортъ.

3. За централната конференция въ Римъ. На много отъ васъ е извѣстно, че послѣдната Генерална Конференция на Мет. Еп. църква позволи да се организира една централна конференция за Европа. Това рѣшение спечели удобнението и на всичкитѣ годишни и мисийски конференции. Понеже голѣмото мнозинство сж се изказали въ полза на Римъ дѣто да се събере и организира споменатата централна конференция, то азъ назначавамъ врѣмето за събирането ѝ на 3/16 до 4/20 септември настоящата година. Всѣка мисийска конференция има право да изпрати двама делегати отъ които едно духовно лице (проповѣдникъ) и единъ мирянинъ.

Насърдителна духовна работа се върши въ нѣкои села въ Сѣверна България. Всѣка вечеръ селянитѣ прѣпѣлватъ молитвени домъ до толкозъ щото мѣстото не може да ги побере. Жаждата да се слуша словото Божие е толкозъ голѣма, щото събранията се продължаватъ обикновено до късно прѣзъ нощта. Проповѣдникътъ се чувствува много уморенъ, но пакъ е бодъръ и твърдъ насърченъ. Има причина да се върва, че мнозина измежду слушателитѣ сж дали сърд-

цата си на Господа. Нека се молимъ усърдно за тази блажена работа. Богъ знае за кждѣ и за кого се говори.

Плодовита обиколка въ Македония. Прѣзъ тази зима прѣбивающиятъ въ Солунъ америк. мисионеръ г-нъ Едуардъ Хаскелъ е направилъ дълга обиколка изъ разни градове и села въ вѣтрѣшността на Македония. Навсѣкждѣ прѣдъ голѣми слушателства той е говорилъ за Словото на Кръста. Проповѣдитѣ били изслушани съ благодарностъ. Присѣтствието на Духъ Свети се изявило въ готовността на мнозина да се молятъ усърдно и да се покаятъ за грѣховетѣ си. Въ обиколката си г-нъ Хаскелъ приелъ повече отъ сто души членове на църквата. Нека хвалимъ Бога за отворенитѣ врата, за проповѣданото слово, за мнозината които сж намѣрили спасение на душата си, и най-сетнѣ нека всички се насърдимъ отъ тѣзи радостни вѣсти, нека се събудимъ и се заловимъ здраво за работа. За жалостъ на много мѣста църквитѣ ни спятъ, дълбоко спятъ. Вмѣсто съживителни събрания въ които да се прѣдстави мрачната картина на грѣха и върховната нужда на грѣшника да се обърне и да приеме Живия Спасителъ, нѣкои проповѣдници наблѣгатъ главно на моралнитѣ учения на Християнството и на разни литературни и въздържателни проповѣди и вечеринки. Тѣзи нѣща сж добри и полезни на врѣмето си и на мѣстото си, но тѣ не бива да измѣстятъ основнитѣ и стини на Християнството за Христа и Него разпятъ.

Годишенъ отчетъ на Евангелската църква въ Станимака. Получихме не отдавна годишния отчетъ за дѣйността на най-младата евангелска църква въ Южна България. Тя се основа едва миналата есенъ прѣзъ октомври. Има какво човѣкъ да прочете и да се насърди отъ интересния отчетъ за живота на тази църква. Но онова което най-силно бие въ очи, което радва всинца ни е факта че стинимакалийската евангелска църква е самоиздържа, тя е самостоятелна. Благодарение на щедритѣ подаяния на приятелитѣ, нѣколко години вече откакъ сж снабдени съ свой удобенъ молитвенъ домъ, а сега тѣ съ собственитѣ си срѣдства покриватъ, смалъ не, цѣлия си бюджетъ. Нека този отчетъ даде потикъ и насърчение за самоиздръжностъ на всичкитѣ църкви, най-вече тамъ, дѣто има доста заможни приятели.

Къмъ четцитѣ на Христъ Свѣтъ. *Третиятъ брой за Мартъ ще излезе изведнажъ слѣдъ настоящия. Покрай другия интересенъ материалъ ще дадемъ портрета и биографията на проф. Дръмондъ. Ще напечатимъ и два писма отъ Войводово и Хиблии.*

Изъ далечнитѣ страни.

Напрѣдъкътъ на християнството въ Индия. Само за четири мѣсеци прѣзъ миналата година 8000 души се обърнаха къмъ Христа въ Бенгалия, Индия.

Какво сж сторили Амер. мисионери за Турската империя. За заслугитѣ на американскитѣ мисионери въ възраждането на разнитѣ народности въ турско, Шотландскиятъ професоръ Съръ Уилиамъ Рамсей препоръчвалъ на длго въ Мала Азия, пише слѣдното: мисионеритѣ внесоха. вървата шевна машина, тѣ учредиха първата печатница, въведоха първитѣ земледѣлски машини, отвориха първитѣ болници, първитѣ

модерни училища и безплатни цѣрове съ медицинско прѣглеждане. Тѣ първи прѣнесоха и почнаха да обработватъ домати, картофитѣ и други плодове и растения. Но най-важно отъ всичко, тѣ първи прѣведоха Св. Писание на говоримитѣ езици на всѣка една отъ християнскитѣ народности неизключая и турцитѣ.

Евангелизмътъ въ Австрия. За послѣднитѣ дванадесетъ години 70,529 души въ Австрия сж напуснали католичеството и сж се присѣдинили къмъ реформиранитѣ евангелски църкви. Само въ Виена прѣзъ 1909 год. 1200 обращения сж се притрурили на еван-

гелските църкви. Напоследък въ Салцбургъ нова реформирана църква е била организирана съ 600 души членове. Въ Сѣверна Чехия прѣзъ 1908 година имало само една евангелска църква; сега тамъ има шестъ организирани евангелски църкви снабдени всѣка съ своя пастиръ. Прѣзъ 1908 год. австрийскитъ евангелисти пожертвували половинъ милионъ крони за изграждане на църковни здания.

Евангелското дѣло въ Русия. Единъ отъ делегатитъ на приближаващата Всесвѣтска Баптийска конференция ще бѣде Симеонъ Стефановъ. Въ продължение на десетъ години слѣдъ обръщането му къмъ Бога, той е билъ гоненъ и прѣслѣдванъ отъ полицията отъ село въ село и за вѣрата си въ Бога, той е билъ четири пѣти затварянъ въ тъмница. За послѣднитъ петнадесетъ години той е развивалъ голѣма духовна дѣятелностъ между казацитъ отъ които повече отъ 1000 души повѣрвали и се присѣдинили къмъ църквата! Другъ единъ, Орсеповъ по име, се обърналъ къмъ Бога, въ 1905 и сега служи като благовѣстителъ между заточеницитъ въ града Омскъ, Сибиръ. Изпърво само двадесетъ и петъ заточеници отишли въ Сибиръ, но като занесли съ себе си и духовната църква, числото имъ бърже нараснало и тѣ достигнали до 250 души. Отъ голѣма благодарностъ за своето обръщане къмъ Христа единъ заможенъ членъ имъ подарилъ удобно помѣщение което събира 2000 души. Орсеповъ работи неуморно за да снабди всѣкого отъ сибирскитъ изгнаници съ по единъ екзем. отъ Новия Заветъ. Прѣсмѣтнато е че само въ срѣдния Сибиръ сж настанени на постоянно мѣстожителство около 13000 евангелски християни.

Едно дѣятелно Младежко Христ. Дружество. Младеж. Хр. Друж. въ Шутгардъ, Германия, притежава единъ домъ оцѣненъ на 1,400,000 марки. Дружеството се състои отъ 2345 дѣйствителни членове заедно съ 1000 спомагателни. Дѣятелността на дружеството прѣзъ миналата година се състои въ слѣдното: 58 сѣмейни вечеринки, 355 сказки, 51 музикални вечеринки, 38 събрания за чуждастранитъ мисии, 32 дебати (словопрѣния), 53 градински увеселения, голѣмо число библейски класове и кръжоци, 10 пѣвчески хорове, 5 групи съ струнни оркестри, 6 групи съ духови музикални инструменти и 5 недѣлни училища съ 1200 дѣца. Съ прѣзъ миналата година дружественитъ членове раздали 300000 вѣстници и брошури и държали социални събрания за служащитъ въ хотелитъ, полицейскитъ и файтонджинитъ. Освѣнъ това дружеството има отдѣли за фурнаждии градинари, войници и технически студенти. Прѣзъ лѣтния сезонъ се устройватъ многочислени образователни курсове; курсове по гимнастика придружени съ чести излети. Въ ресторана на дружественото здание ежедневно се хранятъ 400 души гости, а осемдесетътъ му стаи сж постоянно заети. Дружеството има шестъ секретари и единъ главенъ секретаръ. Мѣсечното му списание се печати и разнася въ 5500 екз.

Духовната жътва въ Кореа. Борбата за да се спечелятъ единъ милионъ души за Господа въ Кореа не можѣ да се осъществи на пълно, при всичко това християнитъ постоянноуважатъ усърдно да се молятъ и да работятъ и въ послѣдствие много души сж се притурили къмъ членството на църквитъ. Агресивната работа въ Сеулъ прѣзъ миналия октомври се ръководѣше отъ 700 доброволци работници, които опрѣдѣлиха шестъ дена за посѣщение отъ къща въ къща. Шестъ ежедневни вѣстници посетиха всѣкой по единъ стѣлпъ на день за сжщата цѣль и въ разстояние на двѣ седмици 7000 души изявиха желание да станатъ християни. Подобна работа сж прѣдприели въ всѣкой отъ 13-тъ

главни провинциални градове а така сжщо и въ срѣдоточнитъ градове на 330-тъ околии.

Планътъ за да се придобиятъ единъ милионъ души за Господа се започна най-напрѣдъ (прѣди двѣ години) въ едно методиско молитвено събрание. На скоро Свѣтътъ на Евангелскитъ мисионери усвои идеата, а при посѣщението си Д-ръ Чапманъ и Г. Алексидръ ѣ дадоха подкрѣпата си. По-послѣ около 600 хиляди тѣла отъ Марковото евангелие се разнесоха между народа и Корейскитъ християни посветиха около 70 хиляди дни (равни близо на 200 години) въ лична евангелистическа работа. По този начинъ се извърши една велика сѣидба. Въ Сеулъ столицата на Кореа работата бѣ тѣй разумно разпрѣдѣлена щото можеха да се направятъ посѣщения и да се държатъ събрания въ всичкитъ църкви. До сега хиляди сж дали сърдцата си на Господа Исуса Христа. Пригответъ е планъ за да се посѣти всѣкой Корейски домъ прѣзъ тази година. Сега е тъкмо врѣме за молитва.

Признаци на животъ въ Русия Рускитъ студенти сж почнали дълбоко да съзнаватъ нуждата си отъ нѣщо по-добро и по-сжществено. Духътъ на незадоволството се проявява не само чрѣзъ студентскитъ вилнежи и нихилистични движения, но и чрѣзъ общия викъ за реформи чрѣзъ Думата а така сжщо чрѣзъ живия интересъ къмъ религиознитъ събрания.

Другъ признакъ за напрѣдъкъ е първата конференция на рускитъ работници между студентитъ държана на послѣдъкъ, въ Виборгъ, Финландия. Изпърво се опигали да намалятъ числото на делегатитъ на двадесетъ и петъ, но проявениятъ интересъ билъ толкова голѣмъ щото петдесетъ души присѣтствували на конференцията, отъ които повече отъ тридесетъ били отъ Петербургъ, дванадесетъ отъ Москва, единъ отъ Киевъ и единъ отъ Одеса. Задачи отъ първостепенна важностъ за студентството били разисквани, и то съ твърдъ задоволителни послѣдствия. Слѣдъ завръщането си въ Петербургъ, студентитъ образували кръжоци за изучаване Библията въ всичкитъ участци на града, а освѣнъ това назначили комисия да надзирава прѣвода на чуждестранна християнска книжнина. Наблюдавайтъ Русия. Велики духовни движения и процеси мощно дѣйствуватъ тамъ, и тѣ въ близкото бъдаще ща засѣгнатъ вървежа на царството Божие.

Религиозната криза въ Франция. Г-нъ Поль Сабатие добръ познатъ френиски писателъ по религия и философия ето какъ се изказва за днешното положение и религиозната гледка въ Франция: „Римокатолическата църква“ казва Сабатие е изгубила почетъта и довѣрието дори и на самото духовенство въ Франция; народътъ е до толкова станалъ равнодушенъ къмъ папството, щото мнозина сж станали свободомислящи. Дори когато прѣдстои да се извърши нѣщо за послушание на папството, то става на сила, безъ добра воля или съчувствие.

Мнозина измежду свещеницитъ напустнали католичеството се стараятъ да образуватъ една опозиционна църква съ учения и принципи противни на папството. Франция минава прѣзъ една страшна морална криза. Мнозинството отъ народа се намира въ единъ видъ очаквателно положение — не сж готови да се подчинятъ на папската непогрѣшимост, но не сж наклонни да възприематъ и протестанството или безвѣрието. Очакватъ да настѣпи едно врѣме когато ще се изгради нѣкакъвъ новъ храмъ на вѣрата. Никога до сега не се е прѣдставялъ такъвъ случай за проповѣдане евангелието на Господа Исуса Христа въ Франция както настоящия,

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА

ЗА

„ХРИСТИАНСКИ СВѢТЪ“

ПРОГРАМАТА НИ ЗА ТАЗИ ГОДИНА.

Съ настѣпването на 1911 година списанието „Християнски Свѣтъ“ влиза въ двадесетата година на своето съществуване. Вѣрни на рѣшението си да вървимъ къмъ постоянно подобряване и направимъ списанието до висока степенъ полезно за всѣкого, — съ скъпата помощ на нѣколко души сътрудници — ние ще даваме подбранъ материалъ за слѣднитѣ отдѣли:

I. Статии върху нашия църковно-общественъ животъ.

II. Християнскиятъ животъ въ всичкитѣ му прояви.

III. Християнството и социалнитѣ задачи.

IV. Белетристика. — Избрани откъси изъ всесвѣтската християнска литература и биографии бѣлѣжки за знаменити християнски писатели и проповѣдници.

V. Сѣмейството. — Какъ може да успѣва и какви опасности го застрашаватъ въ сѣврѣмното общество.

VI Младежъта.

VII. Свободна трибуна за разискване разни сѣврѣмни животрепещуци въпроси.

VIII. Недѣлното училище.

IX. Вътрѣшенъ отдѣлъ за хроникване най-важнитѣ събития изъ духовно-религиозния животъ на народа ни.

X. Интересни свѣдения за успѣха на Царството Божие въ далечнитѣ страни.

Списанието ще слѣдва да излиза въ началото на нѣкои мѣсеци. Ще се печати, както до сега, на хубава хартия съ илюстрации изъ текста.

Условия за абониране — за всички безъ изключение:

Годишната цѣна за България е 3 лева, за странство 4 лева — винаги *предплатени*.

Който запише и внесе най-малко 5 абонамента, получава едно годишно течение за труда си; който запише и внесе 10 абонамента и нагорѣ, получава 15 на сто; за 20 абонамента и нагорѣ, 20 на сто; за 30 абонамента и нагорѣ 25 на сто; за 40 абонамента и нагорѣ 30 на сто; за 50 абонамента 35 на сто; за 70 абонамента 40 на сто; за 90 абонамента 45 на сто; и за 100 абонамента 50 на сто.

На ученици, както до сега, списанието ще се отстъпва на половинъ цѣна.

ОТЪ РЕДАКЦИЯТА.

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА

ЗА

СП. „ВЪЗДЪРЖАТЕЛЪ“

„ВЪЗДЪРЖАТЕЛЪ“ се сили да открие и осветли обществото върху грознитѣ язви отъ опийнитѣ пития, които прѣдставятъ най-големата опасностъ въ днешно вѣре за народитѣ.

„ВЪЗДЪРЖАТЕЛЪ“ ободрява българския трезвеникъ, като му прѣдставя факти изъ всесвѣтската борба противъ питията

„ВЪЗДЪРЖАТЕЛЪ“ дава научни изслѣдвания на най-прочутитѣ химици, медици, практики и духовници за врѣдата на алкохола върху човѣшкия организъмъ.

„ВЪЗДЪРЖАТЕЛЪ“ излиза редовно всѣки мѣсецъ на голѣмъ форматъ, 16 стр.

Цѣна само 2 лева

Майки, бащи, синове, дѣщери и всички страдатъ отъ питията. Вземете „Въздържателъ“ въ домоветѣ си. Понскайте го за опитъ. Ако не ви хареса върнете го въ редакцията. „Въздържателъ“ въ едно сѣмейство ще бже ангелъ на трѣзвеностъ и цѣломъдріе.

Адресъ: „Въздържателъ“ — Станимака

Забѣлъжка. Ако нѣкой не иска цѣло течение, но се абонира отъ нова година т. е. отъ 7 брой, ще плати само 1 левъ.

Въ Стара-Загора и околността
абонирамъ за:

„ЗОРНИЦА“, седмиченъ независимъ религиозенъ и най-старъ български вѣстникъ.

Годишна цѣна 4 лева.

„ХРИСТИАНСКИ СВѢТЪ“, мѣсечно религиозно списание, засѣга всички области на религиозния ни животъ. Годишно цѣна 3 лева.

„МЛАДЕЖКИ ВѢСТИТЕЛЪ“, органъ на Съюза на Младежкитѣ Християнски Организации.

Годишно цѣна 1 20 лева.

„ВЪЗДЪРЖАТЕЛЪ“, мѣсечно списание. Органъ на Българския Въздържателенъ Съюзъ.

Годишна цѣна 2 лева.

Доставямъ Библията и части отъ нея на всички желаючи.

Стара-Загора
39 кварталъ № 15.

Настоятель:
З. Д. Видоловъ.